

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Demograficznych

Notatka informacyjna

WYNIKI BADAŃ GUS

Wyniki wstępne Narodowego Spisu Powszechnego
Ludności i Mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 roku był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011r. według stanu w dniu 31 marca 2011 o godz. 24.00.**

Ramy tematyki spisu ludności i mieszkań w 2011 roku, zakres, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz.U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz.277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Spis ludności 2011 obejmował osoby stale zamieszkałe na obszarze Polski bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w budynkach, mieszkaniach, obiektach zbiorowego zakwaterowania i innych zamieszkanach pomieszczeniach niebędących mieszkaniami.

Stan ludności faktycznie zamieszkałej

Wyniki wstępne spisu ludności wykazały, że zgodnie z **definicją ludności faktycznej** (stosowanej dotychczas w spisach ludności i badaniach demograficznych) **w Polsce w dniu 31 marca 2011 roku w Polsce mieszkało prawie 38,3 mln osób, tj. o 0,3 % więcej w stosunku do wyników bieżącego bilansu ludności za 2010 rok, opracowanego na podstawie danych pochodzących z poprzedniego spisu ludności 2002 oraz ruchu naturalnego i migracji, jakie miały miejsce w latach 2003-2010.**

Kategoria ludności faktycznie zamieszkałej obejmuje:

a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres powyżej 3 miesięcy w kraju oraz obejmuje wszystkie osoby przebywające za granicą (bez względu na okres ich nieobecności)

b) osoby przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju.

W porównaniu z wynikami spisu z 2002 roku ludność Polski w 2011r. zwiększyła się o blisko 100 tys. osób (0,25%), przy czym przyrost ten w większym stopniu dotyczył kobiet, niż mężczyzn) - p. tabl. 1.

Tabl. 1. Ludność według płci w latach 2002 i 2011 (na podstawie wyników spisów)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ludność faktyczna w tys. (20. V. 2002r.)	38230	18516	19714
Ludność faktyczna w tys. (31. III. 2011r.)	38325	18353	19972
Różnica w latach 2002-2011 (w tys.)	+95	-163	+258
Dynamika zmian (2002 = 100)	100,2	99,1	101,3

W świetle wyników spisu 2011 roku liczba ludności faktycznie zamieszkałej w miastach stanowiła ok. 59,4% ogółu (w 2002 roku udział ten wynosił 61,2%), zaś ludność wiejska ok. 40,6% (w 2002 – 38,2%). Liczba ludności miejskiej zmniejszyła się w porównaniu do 2002 roku o 1,8 pkt procentowego. Zmiany te były spowodowane w dużej mierze migracjami z dużych ośrodków miejskich na obrzeża miast, należące już do terenów administracyjnie wyodrębnianych jako obszary wiejskie.

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób faktycznie zamieszkałych przypadających na 1 km² powierzchni kraju wyniosła – 123 osoby.

Struktura demograficzna

Struktura wieku ludności faktycznej w latach 2002-2011 ulegała dynamicznym zmianom, co było głównie konsekwencją „przesuwania się” wyżów i niżów demograficznych przez poszczególne grupy wieku ludności oraz – skutkiem zwiększonej emigracji Polaków za granicę, po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej (p. tabl. 2). W okresie międzyspisowym zmieniły się również proporcje według płci. W 2011 roku mężczyźni stanowili 47,9% ogółu ludności faktycznie zamieszkałej wobec 48,4% w 2002 roku. Tym samym zwiększył się współczynnik feminizacji; aktualnie na 100 mężczyzn przypada 108 kobiet.

Tabl. 2 Struktura wieku ludności faktycznie zamieszkałej w latach 2002-2011

Wyszczególnienie	Ogółem	Przedpro- dukcyjny (0-17 lat)	Produkcyjny (18-59/64 lata)			Popro- dukcyjny (60/65 i więcej)
			razem	mobilny (18-44 lata)	niemobilny (45-59/64 lata)	
w %						
Ludność faktyczna wg NSP 2002	100,0	23,2	61,8	39,9	21,9	15,0
Ludność faktyczna wg NSP 2011	100,0	19,2	63,5	39,2	24,3	17,3
Ludność faktyczna wg stanu w dniu 31 XII 2010r.	100,0	18,7	64,4	40,1	24,3	16,9

Wstępne wyniki spisu wskazują, że w okresie 2002-2011 miały miejsce duże zmiany w poszczególnych grupach wieku ludności, które dotyczyły zarówno rozmiarów, jak i struktury wieku, tzn. udziału tych grup w ogólnej liczbie ludności Polski. W okresie tym istotnie zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 23,2% w 2002 r. do 19,2% w 2011r.), jednocześnie wzrósł udział ludności w wieku produkcyjnym o 1,7 pkt procentowego, przy czym odsetek osób w wieku produkcyjnym mobilnym uległ nieznacznemu zmniejszeniu. Większe zmiany natomiast zaobserwowano w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-59 - kobiety i 45-64 lata - mężczyźni) gdzie widoczny jest wzrost o ok. 2,4 pkt procentowego. Podobny wzrost (o 2,3 pkt procentowego) zaobserwowano w wieku poprodukcyjnym.

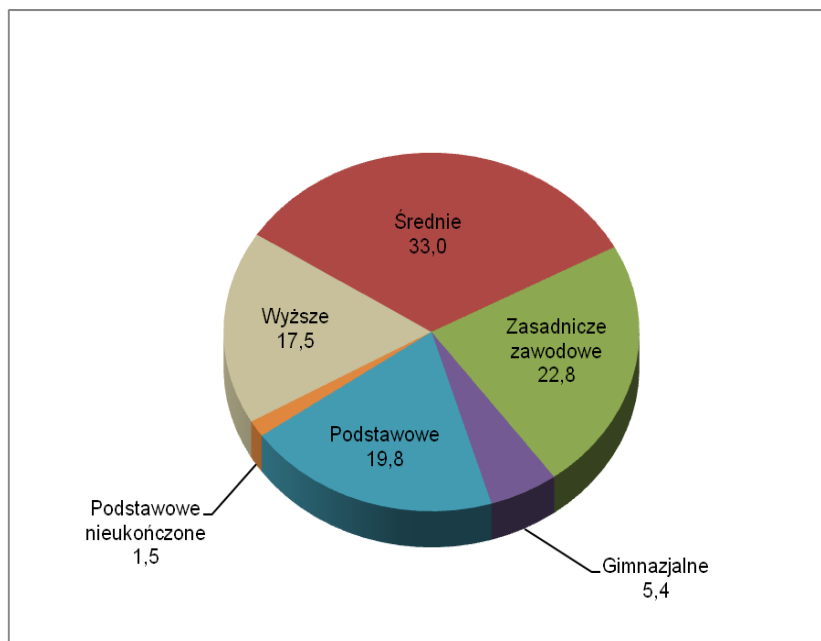
Wykształcenie ludności

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w latach, które upłynęły od ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku jest stały wzrost poziomu wykształcenia ludności. W okresie międzypisowym odsetek osób o wykształceniu ponadpodstawowym wzrósł z 66,9% w 2002 roku do 78,7% w 2011 roku tj. o 11,8 pkt procentowych.

Najbardziej dynamiczny wzrost został odnotowany w odniesieniu do osób o wykształceniu wyższym, których udział zwiększył się z 9,9% w 2002 roku do ponad 17,5% w 2011 roku ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podobnym poziomie jak w 2002 roku kształtuje się odsetek ludności o wykształceniu średnim (łącznie z policealnym) ok. 33%. Natomiast znacząco obniżył się udział osób z wykształceniem podstawowym oraz podstawowym nieukończonym – do poziomu ok. 19,8%.

Wykres 1. Ludność faktycznie zamieszkała według poziomu wykształcenia w 2011r.

(w %)

Zróźnicowanie regionalne

W 2011 roku najwięcej ludności faktycznie zamieszkałej (podobnie jak w 2002 roku) liczyły województwa: mazowieckie - 5369 tys. mieszkańców, co stanowiło 14% ogółu ludności kraju, śląskie – 4596 tys. (12%), wielkopolskie – 3415 tys. (8,9%), małopolskie – 3377 tys. (8,8%). Z kolei najmniej liczne województwa to: opolskie – 984 tys. osób (2,6%), lubuskie – 1004 tys. (2,6%) i podlaskie – 1204 osób (3,1%).

Tabl. 3. Ludność faktycznie zamieszkała według płci i województw – dane NSP 2011

Województwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	<i>w tysiącach</i>		
POLSKA	38325	18353	19972
Dolnośląskie	2834	1343	1491
Kujawsko-pomorskie	2076	994	1082
Lubelskie	2207	1059	1148
Lubuskie	1004	481	522
Łódzkie	2583	1217	1365
Małopolskie	3377	1627	1750
Mazowieckie	5369	2547	2823
Opolskie	984	470	515
Podkarpackie	2068	1006	1062
Podlaskie	1204	585	620
Pomorskie	2237	1076	1161
Śląskie	4596	2192	2404
Świętokrzyskie	1293	626	667
Warmińsko-mazurskie	1411	683	728
Wielkopolskie	3415	1646	1769
Zachodniopomorskie	1670	802	868

Województwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w %		
POLSKA	100,0	47,9	52,1
Dolnośląskie	100,0	47,4	52,6
Kujawsko-pomorskie	100,0	47,9	52,1
Lubelskie	100,0	48,0	52,0
Lubuskie	100,0	47,9	52,1
Łódzkie	100,0	47,1	52,9
Małopolskie	100,0	48,2	51,8
Mazowieckie	100,0	47,4	52,6
Opolskie	100,0	47,7	52,3
Podkarpackie	100,0	48,7	51,3
Podlaskie	100,0	48,6	51,5
Pomorskie	100,0	48,1	51,9
Śląskie	100,0	47,7	52,3
Świętokrzyskie	100,0	48,4	51,6
Warmińsko-mazurskie	100,0	48,4	51,6
Wielkopolskie	100,0	48,2	51,8
Zachodniopomorskie	100,0	48,0	52,0

Tabl. 4 Ludność faktycznie zamieszkała według grup wieku i województw – dane NSP 2011

Województwa	Ogółem	Przedpro- dukcyjny (0-17 lat)	Produkcyjny (18-59/64 lata)			Popro- dukcyjny (60/65 i więcej)
			razem	mobilny (18-44 lata)	niemobilny (45-59/64 lata)	
w %						
P o l s k a	100	19	63	39	24	17
Dolnośląskie	100	18	65	39	26	18
Kujawsko-pomorskie	100	20	64	39	25	17
Lubelskie	100	20	62	39	24	18
Lubuskie	100	20	65	39	26	16
Łódzkie	100	18	63	38	25	19
Małopolskie	100	20	63	41	22	17
Mazowieckie	100	19	63	40	23	18
Opolskie	100	18	65	39	25	18
Podkarpackie	100	20	63	40	23	16
Podlaskie	100	19	62	39	23	18
Pomorskie	100	21	63	40	24	16
Śląskie	100	18	64	39	26	18
Świętokrzyskie	100	19	62	37	25	19
Warmińsko-mazurskie	100	20	64	39	25	15
Wielkopolskie	100	20	64	40	24	16
Zachodniopomorskie	100	19	64	38	26	17

Ludność rezydująca

Wyniki wstępne spisu ludności wykazały, że w **dniu 31 marca 2011 roku w Polsce mieszkało lub przebywało prawie 37,2 mln osób zaliczanych do ludności rezydującej. Ludność rezydująca** w Polsce jest po raz pierwszy oficjalnie publikowana przez GUS. Począwszy od danych za 2011 rok corocznie – w najbliższych kilku latach – będą upowszechniane dwa stany ludności: rezydująca i faktyczna, przy czym zgodnie z Rozporządzeniem PE i Rady Nr 763/2008 to ludność rezydująca jest obowiązującą w porównaniach międzynarodowych.

Kategoria ludności rezydującej obejmuje:

- a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy bez względu na ich miejsce przebywania w kraju czy za granicą*
- b) osoby przebywające czasowo przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy.*

W odniesieniu do ludności w ujęciu regionalnym lub lokalnym kategoria ludności rezydującej uwzględnia odpowiednio migracje wewnętrzne osób z zachowaniem identycznego kryterium 12 miesięcy czasowej nieobecności lub przebywania.

Liczba ludności rezydującej (według stanu w dniu 31 marca 2011r.) jest mniejsza od liczby ludności faktycznie zamieszkałej w Polsce o około 1140 tys. osób, tj. o różnicę między liczbą Polaków przebywających za granicą a liczbą imigrantów przebywających w Polsce – z uwzględnieniem 12-miesięcznego kryterium przebywania/nieobecności. Wśród Polaków przebywających za granicą są osoby mieszkające poza krajem przez wiele lat, które utraciły już status polskich rezydentów.

Źródła danych

W ustawie o NSP 2011 przyjęto założenie, że spis ludności i mieszkań 2011 zostanie zrealizowany metodą mieszaną tj. z wykorzystaniem systemów informacyjnych głównie administracji publicznej oraz danych zebranych poprzez samospis internetowy, wywiad telefoniczny prowadzony przez ankietera statystycznego wspomagany programem komputerowym oraz wywiad realizowany przez rachmistrza spisowego bezpośrednio u respondenta.

Spis ludności i mieszkań 2011 został zrealizowany jako badanie pełne oraz badanie reprezentacyjne.

Badanie pełne zostało przeprowadzone w oparciu o dane z rejestrów i systemów administracyjnych pozyskane do celów statystycznych na podstawie ustawy o spisie, które to dane były aktualizowane przez respondentów w samospisie internetowym oraz uzupełniane w wywiadzie telefonicznym.

Z kolei badanie reprezentacyjne, przeprowadzone zostało na próbie ok. 20% wylosowanych mieszkań (w skali kraju). W spisie 2011 zastosowano jednostopniowe losowanie mieszkań z w miarę jednorodnych warstw, wyodrębnionych w operacie losowania. Badanie reprezentacyjne dostarczyło danych dotyczących szerokiego

zakresu tematów (obowiązkowych oraz dodatkowych), których pozyskanie w inny sposób było niemożliwe.

Upowszechnianie wyników spisu

Wyniki ostateczne spisu zostaną upowszechnione w zakresie podstawowym w marcu 2012 r., natomiast począwszy od opublikowania ogólnopolskiego raportu na przełomie czerwca i lipca 2012r. - będą sukcesywnie upowszechniane wyniki dotyczące poszczególnych tematów na poziomie ogólnokrajowym i regionalnym. Wyniki te będą opracowywane w ramach poszczególnych tematów badawczych, jakie zostały włączone do zakresu tematycznego spisu 2011.

W zakresie tematyki ludnościowej NSP 2011 uwzględniał następujące obszary badawcze:

1. Geograficzną charakterystykę ludności - miejsce przebywania, miejsce zamieszkania w okresie międzyspisowym i przyczyny jego zmiany;
2. Demograficzną charakterystykę osób - płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny), kraj urodzenia, w tym rodziców, obywatelstwo;
3. Gospodarstwa domowe i rodziny: - wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne i zrekonstruowane, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;
4. Wykształcenie - poziom wykształcenia i uczęszczanie do szkoły, kontynuacja nauki;
5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym badanie emigracji Polaków, emigracji zarobkowej, reemigracji oraz imigracji cudzoziemców do Polski;
6. Dzietność kobiet (*pytania dobrowolne*)
7. Narodowość i język oraz mniejszości narodowe i etniczne;
8. Wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego) (*pytania dobrowolne*);
9. Niepełnosprawność prawna i biologiczna(*pytania dobrowolne*);
10. Aktywność ekonomiczną ludności (w tym dojazdy do pracy)
11. Główne i dodatkowe źródło utrzymania osób;
12. Źródła utrzymania gospodarstwa domowego, samodzielność gospodarowania i zamieszkania.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

1. Rodzaj zamieszkanym pomieszczeń;

2. Mieszkania zamieszkane według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposobu ogrzewania mieszkania;
3. Mieszkania niezamieszkane dodatkowo charakteryzowane według przeznaczenia oraz przyczyny niezamieszkania;
4. Charakterystykę budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania;
5. Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania

Każdy z ww. tematów będzie analizowany w nawiązaniu do podstawowych celów NSP 2011, które zostały sprecyzowane następująco:

- 1) Zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł;
- 2) Dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowych podziału administracyjnego kraju;
- 3) Możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w okresie 2002 – 2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych;
- 4) Zebranie informacji niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb międzynarodowych wymaganych Rozporządzeniem PE i Rady nr 763/2008 wraz z aktami wykonawczymi;
- 5) Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych na gospodarstwach domowych.

Opracowali pracownicy Departamentu Badań Demograficznych